

Слабкий Геннадій Олексійович,
доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри громадського здоров'я,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID ID: 0000-0003-2308-7869
м. Ужгород, Україна

Пішковці Віталій Михайлович,
аспірант,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID ID: 0009-0001-2279-3190
м. Ужгород, Україна

Вплив війни проти російської воєнної агресії на рівень оцінки населенням отриманої стоматологічної допомоги

Вступ. Мета: дослідити вплив війни проти російської агресії на рівень оцінки різними категоріями населення отриманої стоматологічної допомоги.

Матеріали та методи. *Матеріали:* результати соціологічного дослідження серед 294 постійних жителів Закарпатської області та 211 вимушених переселенців. *Методи:* бібліосемантичний, структурно – логічного аналізу, соціологічний, медико-статистичний. При проведенні дослідження було збережено конфіденційність даних про респондентів.

Результати. Рівень кількості звертань постійних жителів Закарпатської області до державних стоматологічних закладів знизився в 1,8 разу та до приватних лікарів-стоматологів зріс в 1,9 разу. Рівень кількості звертань вимушених переселенців до державних стоматологічних закладів знизився в 1,3 разу та до приватних лікарів-стоматологів зріс в 1,9 разу. Рівень задоволеності отриманою стоматологічною допомогою в державному секторі охорони здоров'я постійних жителів Закарпатської області скоротився в 1,5 разу і склав 53,9%, а рівень задоволеності отриманою стоматологічною допомогою в приватному секторі охорони здоров'я скоротився в 2,3 разу і склав 29,1%. Рівень задоволеності отриманою стоматологічною допомогою вимушених переселенців в державному секторі охорони здоров'я скоротився в 1,2 разу і склав 60,6%, а рівень задоволеності отриманою стоматологічною допомогою в приватному секторі охорони здоров'я скоротився в 1,7 разу і склав 9,9%.

Висновки. В ході проведеного дослідження встановлено негативний вплив війни проти російської воєнної агресії на рівень задоволеності населення отриманою стоматологічною допомогою як в державних закладах охорони здоров'я так і в приватному секторі.

Ключові слова: російська воєнна агресія, війна, стоматологічна допомога, рівень задоволеності, вплив, населення, оцінка.

Slabkiy Gennadiy Oleksiyovych, Doctor of Medicine, Professor, Head of the Department of Public Health, Uzhhorod National University, ORCID ID: 0000-0003-2308-7869, Uzhhorod, Ukraine

Pishkovtsi Vitaliy Mykhailovych, Graduate Student, Uzhhorod National University, ORCID ID: 0009-0001-2279-3190, Uzhhorod, Ukraine

The impact of the war against Russian military aggression on the level of assessment of stomatological care by the population

Introduction. Objective: to study the impact of the war against Russian aggression on the level of assessment of stomatological care received by different categories of the population.

Materials and methods. *Materials:* results of a sociological survey among 294 permanent residents of Transcarpathian region and 211 internally displaced persons. *Methods:* bibliosemantic, of structural-and-logical analysis, sociological, medico-statistical. During the study, the confidentiality of respondents' data was preserved.

Results. The level of visits for treatment of permanent residents of Transcarpathian region to public stomatological institutions decreased by 1.8 times and to private dentists increased by 1.9 times. The level of internally displaced persons' visits to public stomatological institutions decreased by 1.3 times and to private dentists increased by 1.9 times. The level of satisfaction with the dental care received in the public health care sector of permanent residents of Transcarpathian region decreased by 1.5 times and amounted to 53.9%, and the level of satisfaction with the received dental care in the private health care sector decreased by 2.3 times and amounted to 29.1%. The level of satisfaction with the dental care received by internally displaced persons in the public health care sector decreased by 1.2 times and amounted to 60.6%, and the level of satisfaction with the dental care received in the private health care sector decreased by 1.7 times and amounted to 9.9%.

Conclusions. In the course of the study, the negative impact of the war against Russian military aggression on the level of satisfaction of the population with dental care received both in public health care institutions and in the private sector was established.

Key words: Russian military aggression, war, dental care, level of satisfaction, impact, population, assessment.

Вступ. Гуманітарною катастрофою для України стала війна проти російської воєнної агресії. Бойові дії спричинили вимушене переселення та міграцію значної частки населення із тимчасово окупованих територій та зони активних бойових дій [1, 2]. Активні бойові дії призвели

до руйнації інфраструктури галузі охорони здоров'я на значній території країни [3] та негативно вплинула на медико-демографічну ситуацію в державі [4, 5].

При цьому в доступних нам наукових інформаційних джерелах відсутні публікації щодо впливу війни на

стан стоматологічного здоров'я та отримання населенням стоматологічної допомоги, а також її оцінку пацієнтами, що і визначило актуальність даного дослідження.

Мета: дослідити вплив війни проти російської воєнної агресії на рівень оцінки різними категоріями населення України отриманої стоматологічної допомоги.

Таблиця 1

Місце звернення за стоматологічною допомогою

Показник	Довоєнний період		Період війни	
	абс	%	абс	%
<i>Постійні жителі Закарпатської області</i>				
Державний (комунальний) заклад охорони здоров'я	204	69,4	115	39,1
Приватний заклад охорони здоров'я	17	5,8	64	21,8
Приватний стоматологічний кабінет	31	10,5	58	19,7
До закладів охорони здоров'я різних форм власності	42	14,3	57	19,4
<i>Вимушені переселенці</i>				
Державний (комунальний) заклад охорони здоров'я	103	48,8	81	38,4
Приватний заклад охорони здоров'я	12	5,7	7	3,3
Приватний стоматологічний кабінет	37	17,5	62	29,4
До закладів охорони здоров'я різних форм власності	59	28,0	61	28,9

Таблиця 2

Рівень оцінки респондентами отриманої стоматологічної допомоги

Показник	Довоєнний період		Період війни	
	абс	%	абс	%
<i>Постійні жителі Закарпатської області</i>				
Повністю задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в державному (комунальному) закладі охорони здоров'я	163	79,9	62	53,9
Повністю задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в приватному секторі охорони здоров'я	59	65,6	52	29,1
Більше задоволений ніж незадоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в державному (комунальному) закладі охорони здоров'я	13	6,4	18	15,6
Більше задоволений ніж незадоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в приватному секторі охорони здоров'я	14	15,6	100	55,9
Більше не задоволений ніж задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в державному (комунальному) закладі охорони здоров'я	20	9,8	26	22,6
Більше не задоволений ніж задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в приватному секторі охорони здоров'я	7	7,8	11	6,1
Не задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в державному (комунальному) закладі охорони здоров'я	8	3,9	9	7,8
Не задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в приватному секторі охорони здоров'я	10	11,1	16	8,9
<i>Вимушені переселенці</i>				
Повністю задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в державному (комунальному) закладі охорони здоров'я	120	74,1	86	60,6
Повністю задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в приватному секторі охорони здоров'я	49	50,0	37	28,0
Більше задоволений ніж незадоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в державному (комунальному) закладі охорони здоров'я	10	6,2	19	13,4
Більше задоволений ніж незадоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в приватному секторі охорони здоров'я	21	21,4	45	34,1
Більше не задоволений ніж задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в державному (комунальному) закладі охорони здоров'я	5	3,1	23	16,2
Більше не задоволений ніж задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в приватному секторі охорони здоров'я	17	17,3	29	21,9
Не задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в державному (комунальному) закладі охорони здоров'я	27	16,7	14	9,9
Не задоволений рівнем отриманої стоматологічної допомоги в приватному секторі охорони здоров'я	11	11,2	21	15,9

Матеріали та методи. Матеріали дослідження: результати соціологічного опитування 294 постійних жителів Закарпатської області та 211 вимушених переселенців, які проживають на території Закарпатської області. Методи дослідження: бібліосемантичний, соціологічний, медико-статистичний, структурно – логічного аналізу. При проведенні дослідження було збережено конфіденційність інформації про респондентів.

Результати. На першому етапі дослідження було вивчено місце звернення респондентів за стоматологічною допомогою в довоєнний період та під час війни. Отримані результати наведено в табл. 1.

Аналіз наведених в табл. 1 даних вказує на те, що опитані як постійні жителі Закарпатської області так і вимушені переселенці вказали на значне зниження кількості звертань до Державних (комунальних) закладів охорони здоров'я та зростання кількості звертань в приватний сектор надання стоматологічної допомоги. При цьому опитані постійні жителі Закарпатської області вказали на зростання кількості звертань до закладів охорони здоров'я різних форм власності.

Наступним кроком дослідження було вивчення даних соціологічного щодо рівня оцінки респондентами отриманої стоматологічної допомоги. Розрахунки проводилися з урахуванням кількості респондентів які зверталися на відповідний рівень медичної допомоги. Отримані дані наведено в табл. 2.

Аналіз наведених в табл. 2 даних вказує на наступне:

– *постійні жителі Закарпатської області:* рівень задоволеності отриманою стоматологічною допомогою в державному секторі охорони здоров'я скоротився в 1,5 разу і склав 53,9%, а рівень задоволеності отриманою стоматологічною допомогою в приватному секторі охорони здоров'я скоротився в 2,3 разу і склав 29,1%;

– *вимушені переселенці:* рівень задоволеності отриманою стоматологічною допомогою в державному секторі охорони здоров'я скоротився в 1,2 разу і склав 60,6%, а рівень задоволеності отриманою стоматологічною допомогою в приватному секторі охорони здоров'я скоротився в 1,7 разу і склав 9,9%.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із вивченням впливу війни проти російської воєнної агресії на якість надання стоматологічної допомоги.

Висновки. В ході проведеного дослідження встановлено, що як постійні жителі Закарпатської області так і вимушені переселенці вказали на значне зниження кількості звертань до Державних (комунальних) закладів охорони здоров'я та зростання кількості звертань в приватний сектор надання стоматологічної допомоги. При цьому рівень задоволеності всіх респондентів отриманою стоматологічною допомогою низився як в державних закладах охорони здоров'я так і в приватному секторі.

REFERENCES:

1. Pryshliak N. Ukraina podolala kryzovyi porih za kilkistiu VPO: Vereshchuk utochnyla tsyfry. [Ukraine has overcome the crisis threshold in terms of the number of IDPs: Vereshchuk clarified the figures]. 2023, April 11. Available: <https://www.unian.ua/society/vereshchuk-utochnila-skillivpozareyestrovano-v-ukrajini-v-berezni-12167304.html> [in Ukrainian]
2. Ekonomichna pravda. Ukrainski mihranty pidiimaiut ekonomiku Yevropy. Shcho bude z Ukrainoiu bez nykh? [Ukrainian migrants are boosting the European economy. What will happen to Ukraine without them?]. 2023, January 10. Available: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/> [in Ukrainian]
3. Hrubryna A. Rosiiany nyshchat likarni ta vykradaiut karety shvydkykh. MOZ pro kilkist zruinovanykh medzkladiv [Russians destroy hospitals and steal ambulances. Ministry of Health on the number of destroyed medical facilities]. 2023, October 1.1 Available: <https://vikna.tv/dlia-tebe/vijna-v-ukrayini/skilky-likaren-znyshhyly-rosiiany-v-ukrayini/> [in Ukrainian]
4. Myroniuk IS, Slabkyi HO, Shcherbinska OS, Bilak-Lukianchuk VY. Naslidky viiny z rosiiskoiu federatsiieiu dlia hromadskoho zdorovia Ukrainy. [Consequences of the war with the Russian Federation for the healthcare system of Ukraine]. Reproduktyvne zdorovia zhinky. 2022;8(63):26-31. DOI: <https://doi.org/10.30841/2708-8731.8.2022.273291> [in Ukrainian]
5. Slabkyi HO, Bilak-Lukianchuk VI, Kozar YuYu Shchodo vplyvu viiny proty rosiiskoi ahresii na stan zdorovia naselennia ta systemu okhorony zdorovia Ukrainy. [Regarding the impact of the war against Russian aggression on the health of the population and the health care system of Ukraine]. Visnyk zdorovia. 2023; 1(1):38-46. DOI:10.32782/3041-1068. 2024.1.1.5 [in Ukrainian]